

ZVAUN
SE JE
ZNAUVIČ
ZGLASO

str. 4

NAŠ
PRVI
IZLET

str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 28. novembra 1996 • Leto VI, št. 24

BOTER ZAHTEVA POKOJNINO

Vodja Cose Nostre, ki so ga zaprli pred tremi leti, zahteva socialno pokojnino iz zapura. *Toto Riina* pravi, da so oblasti zasegle vse njegovo premoženje, zato njegova družina nima od česa živeti. Socialna pokojnina v Italiji znaša kakih 500 tisoč lir. Ocenjujejo, da je botrovo premoženje, ki ga je skrnil, tam okoli 500 milijard.

Kljub temu da gre za farso, se vendarle lahko zgodi - tudi v Italiji imajo protislovne zakone, da bo žena glavnega mafijca vsak mesec zapustila svojo vilo, ki jo je boss dal prepisati na njeno ime, in se s svojim razkošnim avtom pripeljala na pošto. Tam bo z brezposelnimi in vdovami vred dvignila socialno pokojnino.

Botrovi odvetniki zagovarjajo načelo, da tudi tisti, kateremu so zasegli vse premoženje, mora nekako preživljati svojo družino.

K sreči smo na Madžarskem še daleč od klasičnega italijanskega mafijaštva. Vendar se podzemlje kriminalcev tudi pri nas vse bolj razvija. Vse več je kriminala, ki je povezan s črnim gospodarstvom. Zdaj, ko že tudi bombe, granate in druga raz-

Posnetek je nastal na borovem gostovanju v Andovcih l. 1994

stružva pokajo po Pannoniji, smo prišli do "razvojnne stopnje", ko različne mafijske bratovščine poskušajo obračunati druga z drugo. Pri tej dejavnosti se ob madžarskih specialistih še posebej izkazujejo plačanci ruskih, ukrajinskih, kitajskih in srbskih interesnih sfer. V tem primeru gre za jasna kriminalna dejanja. Drugi problem je, kako se "obronki" podzemlja vse bolj vraščajo tudi v politično sfero. Pred kratkim so v Budimpešti umorili nekega Józsefa Prisztása. Ko je izstopal iz svojega avtomobila, se je mimo pripeljal nek kolesar in ga ustrelil. Tedaj so

oblasti objavile uradno izjavo, češ da so ubili človeka, ki je veljal za enega od vodilnih botrov madžarske mafije. Večina madžarskih občanov do takrat ni niti slišala za tak priimek. (Zelo redek je.)

Nato so novinarji po časopisih začeli spraševati, če je bil Prisztás zares eden največjih mafijcev na Madžarskem, kako je potem mogoče, da se je ta isti Prisztás nekaj tednov prej fotografiral skupaj z notranjim ministrom na državnem plesu podjetnikov, slike pa so bile objavljene v časopisih?

No, seveda ne gre za to, da je Prisztás bil Kunc-

zejev prijatelj, ampak da si je kot uspešen podjetnik - sami taki so bili na plesu - kupil vstopnico za ples. Vmes si je baje za 20 tisoč forintov najel nekega fotografa, kateremu je naložil nalogo, naj bo buden, in ko bo on (Pristás) blizu ministra in ga bo ogovoril, naj ju fotografira.

Posebno podvprašanje bi se seveda lahko glasilo, kakšne informacije imajo posebni organi, ki skrbijo za to, da pripravljajo srečanja vodilnih državnih funkcionarjev, vendar ta vidik zdaj pustimo ob strani. Osredotočimo se tokrat raje na pregovor, ki pravi, da videz vara.

Oziroma kako važen je videz. In če je temu tako, potem je lahko še kako razumljivo, zakaj se ljudje na Madžarskem zgražajo zavoljo tega, da je madžarska policija ustanovila t.i. *Fondacijo Police*. Gre za to, da imajo uspešni podjetniki možnost gmotno podpirati varuhe reda preko te fundacije. Najmanjša možna podpora je milijon forintov. Tisti, ki so bili, in so pripravljeni podariti policiji milijon ali več, so dobili oziroma dobijo osebno izkaznico, ki jo je podpisal sam državni poveljnik madžarske policije.

Stvar je seveda legalna, saj so vse fundacije uradno registrirane, tudi zgornja. Pa vendarle. Zakaj neki država ne naredi več za to, da bi uspešni podjetniki plačevali davke v višini, ki je v skladu z njihovimi dohodki in bi potem iz tega proračunskega denarja podpirali policijo? Zakaj neki si mora policija izbrati za svoje botre (sponzorje) podjetnike? Kaj če so nekateri podjetniki pravi botri (ne sponzorji)? Botri namreč včasih zahtevajo pokojnino in mir.

Francek Mukič

Pedagoška fakulteta Maribor

MATERNI JEZIK V DVOJEZIČNOSTI

Na mariborski Pedagoški fakulteti so pripravili znanstveno konferenco na temo "Materni jezik v dvojezičnosti". Počastili so tudi 30-letnico začetka dela

1100-letnici naselitve Madžarov na sedanje ozemlje Madžarske. Dekan Pedagoške fakultete dr. Franc Rozman je poudaril

Veleposlanik Republike Madžarske v Sloveniji István Ószi je skupaj s prodekanom pedagoške fakultete v Mariboru dr. Zinko Zorko odprl zanimivo razstavo ob 1100-letnici naselitve Madžarov.

madžarskega lektorata na tedanji Pedagoški akademiji in 15-letnico ustanovitve Katedre za madžarski jezik in književnost. Veleposlanik republike Madžarske v Sloveniji István Ószi pa je odprl v avli Pedagoške fakultete razstavo ob

večstranski pomen Katedre za madžarski jezik in književnost, in sicer ob izobraževalnem še znanstvenoraziskovalno delo. Sodelavci katedre so doslej sodelovali v petdesetih zbornikih in samostojnih knjigah. Dekan je tudi napovedal možnost uved-

be madžarskega jezika kot enopredmetnega študija. Zlasti zato, da bi madžarski jezik študirali tudi drugi, ne samo tisti, ki prihajajo iz dvojezičnega slovensko-madžarskega izobraževalnega okolja. Potrebo tovrstnega študija narekuje bogato in vsestransko sodelovanje med Slovenijo in Madžarsko, ko je znanje oziroma neznanje jezika često ovira pri dvostranskih stikih.

Katedra za madžarski jezik in književnost ima zelo pomembno vlogo tudi v narodnostnem šolstvu, izobraževanje na katedri je osnova za uspešno delo v prekmurskih dvojezičnih osnovnih šolah.

Prezreti ne gre tudi dobrega sodelovanja med mariborsko Pedagoško fakulteto in Visoko učiteljsko šolo v Sombotelu. Ustanovi izmenjujeta študente in sodelujeta tudi na drugih področjih in enako naj bi bilo tudi v bodoče, ko si v Sombotelu prizadevajo, da bi dvignili študij slovenskega jezika in književnosti iz sedanje višješolske na visokošolsko raven.

Na konferenci so prebrali 23 referatov, v katerih so strokovnjaki ocenili materni jezik v dvojezičnosti. Predavanja so poslušali tudi nekateri ravnatelji in učitelji iz prekmurskih dvojezičnih šol.

SOVA - STROKOVNI ČASOPIS KOROŠKIH DVOJEZIČNIH UČITELJEV

V letošnjem koledarskem letu je na Koroškem, kjer živi slovenska manjšina, zagledal luč sveta nov, izredno zanimiv, strokovni pedagoški časopis SOVA. Izdaja ga Strokovno pedagoško združenje, stanovska organizacija koroških dvojezičnih pedagoških delavcev, katere prioriteta naloga je ohranjanje, širitev in izboljševanje dvojezični pouk v koroških šolah, predvsem pa skrbeti za kvalitetni pouk slovenskega jezika. Doslej sta izšli dve številki časopisa, ki bo izhajal štirikrat letno. S svojo zanimivo in pestro vsebino bo osveščal tudi nas, ki se v Porabju trudimo dosežati podobne cilje.

V uvodniku 1. številke gospa Rezika Iskra, predsednica Strokovnega pedagoškega združenja in naša draga prijateljica, predstavlja delo, naloge in načrte te stanovske pedagoške organizacije, ki obstaja že 12 let, njen prvi in dolgoletni predsednik pa je bil gospod Franc Kukovica. V Porabju poznamo predvsem čudovite didaktične pripomočke, ki jih združenje izdaja že vrsto let, in s katerimi se tudi naši šolarji lahko igraje učijo slovenski jezik; tako omenjene pripomočke kot vrsto učbenikov so nam koroški prijatelji velikodušno podarili.

Delo, naloge in načrte združenja gospa predsednica opredeljuje takole: "Zbirali bomo informacije o stanju dvojezičnega oziroma slovenskega pouka, predvsem na ljudskih in glavnih šolah ter, če bo potrebno, opozarjali šolsko oblast na nepravilnosti, nezakonitosti in morebitne negativne pojave v zvezi z dvojezičnim šolstvom. Še naprej bomo gojili stike s profesorskim zborom na slovenski gimnaziji, na drugih srednjih in višjih šolah, s šolskimi nadzorniki, z odgovornimi pri pedagoškem inštitutu... Skupno se bomo trudili za čim boljše izobrazbo, predvsem jezikovno, ki je bo deležna nam poverjena mladina. Budno bomo spremljali vse politične dogodke šolske vsebine in seveda po potrebi tudi primerno reagirali. Prirejali bomo informacijske sestanke z nemškogovorečimi kolegi in jim skušali predstaviti in približati dvojezično šolstvo... Veliko pozornost bomo posvetili strokovnemu izobraževanju učiteljic in učiteljev, predvsem glede slovenskega jezika... Še naprej bomo gojili stike z dvojezičnimi pedagogi iz Porabja na Madžarskem in iz Italije, ter seveda s kolegi iz Slovenije..."

Članica uredniškega odbora, gospa Marica Pinter, pa predstavlja glavne vsebinske poudarke SOVE: "Predstavili bomo dvojezične šole, otroške vrte, zanimive projekte, razne seminarje ter umetniške stvaritve naših učiteljev/ic ipd. Vprašati hočemo starejše učitelje/ice, kakšen je bil pouk nekdanj. Seveda pa hočemo obveščati tudi o političnih dogajanjih na šolskem področju. Poročali bomo o dvojezičnem pouku narodnostnih skupin v drugih državah..." In še mnogo mnogo zanimivega branja prinaša SOVA. Obenem prijazno vabi učitelje/ice, naj sodelujejo s svojimi prispevki: "Zakaj ne bi zvedel/a tudi učitelj/ica v Podjunu, kaj dela kolega/ica na Zilji. SOVA bo sukala svoje oči na vse strani, pomagaj, da ne bo česa spregledala."

In res ničesar ne spregleda! Tako prva kot druga številka namenjata dober del prostora problematiki porabskega narodnostnega šolstva; v 1. številki je predstavljena knjiga Tudi to je slovensko Porabje in delo pedagoške svetovalke - avtorice tega zapisa - v Porabju, v 2. številki pa v rubriki Naši gostje ga. Marica Pinter izčrpno poroča o strokovnem obisku porabskih učiteljev poletni na Koroškem.

V obeh številkah SOVE najdemo veliko zanimivih člankov, vrednih pozornosti: Pomladanski kompaktni seminar za dvojezične učitelje v Bačah, Jezik združuje, jeziki združujejo (Enodnevni literarno-novinarski tabor na Koroškem), Slovenščina kot prosti predmet (Glavna šola 3 v Šentvidu je muzično-kreativna šola s težiščem na likovnem in glasbenem področju), Že spet gonja proti dvojezični šoli?, Dvojezični otroški vrtec v Škofičah, Ne pustimo si zlomiti hrbtnice!, Šola za vse, Novosti slovenskega pravopisa, Naši besedni ustvarjalci, Po Dravci navzgor...

Vsem sooblikovalcem zanimivega pedagoškega časopisa, posebej predsednici pedagoškega združenja gospe Reziki Iskra, želimo mnogo uspehov, listu SOVA pa dolgo življenje! Vaša prizadevanja za ohranjanje slovenske narodnostne identitete so nam svetel vzor. V Porabju z veseljem jemljemo v roke vaš časopis in se iz njega učimo...

VALERIJA PERGER

II. pisateljsko srečanje Oko besede

ZAPOSTAVLJENA SLOVENSKA MLADINSKA KNJIŽEVNOST?

Pod pokroviteljstvom Mladinske knjige založbe iz Ljubljane in Podjetja za promocijo kulture Franc - Franc je bilo v Murski Soboti II. pisateljsko srečanje "Oko besede". Na tridnevem srečanju se je zbralo prek 40 uglednih slovenskih pesnikov, pisateljev, urednikov in predstavnikov založb, ki so osrednjo pozornost namenili slovenski mladinski književnosti. Poleg poglobljenih razprav, med katerimi je bil tudi simpozij na temo "Ali so knjige lahko bolne?", so udeleženci poslušali predavanja: Arheološka podoba sveta ob Muri (Irena Šavel), Umetnostno-zgodovinska podoba Prekmurja od romantike do danes (Janez Balazic) in Literarnozvrstna podoba prekmurskega slovstva od začetkov do leta 1940 (Franci Just). Pokrajinska in študijska knjižnica pa je pripravila razstavo literarnih del udeležencev "Očesa besede".

Čeprav bo izšlo letos v Sloveniji 400 naslovov otroške in mladinske lite-

rature, s sedanjimi razmerami niso zadovoljni tako uveljavljeni (tudi) mladinski pisatelji, kot je iz nekoliko starejše generacije tudi v Porabju znan Tone Pavček ali iz mlajše generacije Vlado Žabot. Marsikateri problem se vrta okoli pomanjkanja denarja v slovenskih založbah; avtorji (in tudi založniki) bi si želeli več strokovne kritike in ustrežnejše mesto v programih visokošolskega izobraževanja (pedagoška in filozofska fakulteta). Miha Mate iz Mladinske knjige založbe se zavzema za objavljanje del domačih avtorjev in manj tujih, že omenjeni Vlado Žabot pa je prepričan, da bi tudi s primernimi nagradami spodbudili pisanje kakovostnih tekstov za mlade bralce.

Med udeleženci II. srečanja Oko besede je bil tudi pesnik in pisatelj Miroslav Košuta iz Trsta. Kar nekajkrat je poudaril, kako zelo pomembna je mladinska literatura v zamejstvu. Pridružil se mu je tudi Majda Železnik, glavna urednica Galeba, mladins-

ke revije, ki že trinštirideset let izhaja v Čedadu.

In kaj reči za Porabje? Nerazveseljivo dejstvo je, da porabski Slovenci nimajo izvirne mladinske književnosti, kakor (skoraj) nimajo literature za odrasle. Zato so narodnostne šole odvisne od tega, kar dobijo iz Slovenije.

Na simpoziju "Ali so knjige lahko bolne?" je bilo nadvse zanimivo predavanje dr. Igorja Saksida: "Knjige ne postanejo bolne kar same po sebi, take postanejo takrat, ko je nekaj narobe z odnosom, ki ga ima odrasli do otroštva."

Organizatorji ocenjujejo, da je drugo pisateljsko srečanje "Oko besede" uspelo in celo preseglo pričakovanja. Tudi po drugem srečanju bo izšla knjiga, v kateri bodo pisatelji opisali svoje vtise, oziroma kako se vidijo v ogledalu. Z mariborskim Večerom so se dogovorili, da bo prihodnje leto (in leta) podelil nagrado za literarno delo, namenjeno mladim bralcem.

eR

Inda svejta

SVETNIKI V DECEMBRI

SVETI MIKLAUŠ (6. XII.) - je biu pobožen že kak ceckato dejte, že se je te postiu. Postni den je samo gnauk na den ceco. Gda je vekši pojep grato, tō raj odo v cerkev, kak s padašami v krčmau. Gda so ma stariške mrlji, je svojo bogato erbo tō Baugi pa siromakom dau. V tistom

varaši je živo eden možak, šteri je tri dekle emo, depa je nej mogo omaužiti, ka njim nej mogo erbe dati. Dekle so že skor na lagvo paut staupile, gda je Miklauš v noči, naskrūma njim nut na okno lūčo edno žačko zlata. Možak je rad biu, brodo, ka so penazge z neba dojspadnili. Drugi pa tretji večer je Miklauš tō nutlūčo na okno zlat. O tretjin ga je možak na pamet vzōu pa se ma je za(h)valo. Tak je zdaj leko omaužo svoje tri dekle. Dosta dobroga je včino že Miklauš, gda so gnauk v njegovom varaši lidge pūšpeka vōodaberali. Vsi so njega steli, tak je pūšpek grato. Kak pūšpek je tō dosta dobroga včino. Mrau je 350-oga leta v rojstnom varaši Mūra v Maloj Ažiji. Sledik so čonte svetoga Miklauša v italijanski varaš, Bari odnesli.

SVETA LICIJA (13. XII.) Pri nas v Porabji deklčinam ne dajo stariške njeno ime. Če so čememi na kakšo žensko, te se ji conajo, ka "stara Licija". Sveta Licija lagvoga nika nej naredla, vse samo dobro. Njeni oča je že te mrau, gda je mlada dekla bila. Mati pa je bila fejest be-težna. Zato so šle z materjov k grobi Svete

Agote. Gda so tam molile, se je Liciji skazala Sveta Agota, pa pravla: "Zaka prosiš od mene tau, ka ti tō leko narediš? Tvoja vōra v Boga je tvojo mater ozdravila." Mati je zdrava gratala pa zdaj je že razmejlja, zaka se neške Licija oženiti. Zato je njeno erbo razstatal med siromaki. Pojep pa, šteri je što Licijo pa njeno erbo meti, je fejest čemerem grato. Zato je prejdijm Licijo vōovado, ka je krščanske vōre. Licijo so pred birovijō pelali, pa so ji vauči metali, zaka je svojo erbo, bogastvo med siromake tarazstatala. Unaj je samo Boga (h)valila, pa siromake branila. Gda so go steli odpelati, so go nej mogli z mesta geniti. Zato so go tam pred birovijōv mantrali. Doj so go poledjali z vraučo smolo, olinom,

depa nej mrla. Samo te, gda so ji s sablo prejk-bodnili šinjek. Mrla je 303-oga leta.

SVETI ŠTEFAN (26. XII.) - je biu prvi mantrnik. Narauo se je kauli 3. leta po Kr. O njegovom življenji leko štemo v Svetom pismi tō. Skrbo je za dovce pa siromake, pomagō apoštolom predgati. Židovge so pa nevoškeni bili na njega, pa so vsefale klajfe gučali o njemi. Tau so pripovejdali, ka je Mojzeša pa Boga šinfo. Lūstvo čemerno gratalo, zgrabili so ga, pa pred birovijō postavili. Zaman se je brano, osaudili so ga. Odpelali so ga vō z varaša, pa s kamenjami lūčali. Tak dugo, ka je mrau. Sveti Štefan pa je vmejs Boga molo pa je

proso Boga, naj njegovo dūšo vzeme k sebi, lūstvi pa naj odpisti. Mrau je kauli 34-oga leta.

SVETI JANEZ (27. XII.) - je biu apoštol. Mati, Salome, njega i brata Jakoba Jezošī Kristošī

priporočala za vučenike. Nej marala, ka sta več nej ojdla ribe lovit, liki sta Jezošova vučenika gratala. Na slejdnji večerdji je Janez pri Jezošī Kristošī sejdo, z levji kraj. Tam je stau pod križom, gde je Jezoš pravo B. D. Mariji - tau je tvoj sin. Janezi pa - tau je tvoja mati. Gda je Jezoš od mrtvi goristano, je s Petrom vred tūšo grob gledat. Tam je biu pri maurdji Galilei, gde se je Jezoš skazo. Un ga je prvi spozno. Po smrti B. D. Marije je odišo v Malo Ažijo, v Efezov. Tam ga je cesar dau zgrabiti pa mantrati. V takšo bečko so ga ličili, v šteroj je vrauči oli biu - depa nika ma nej škaudilo. Zato so ga vōodegnali z rosaga. Gda je že fejest stari grato pa več nej mogo predgati, je samo telko pravo vsikšomi: "Radi se mejte!". Napiso je eden evangelium, pa Apokalip-so (saudni den) v Nouvom teštamentumi Svetoga pisma. Mrau je kauli leta 100.

Marija Kozar

Pismo iz Sobote

NE NOSI NA
VÜTRO, KA LEKO
NAPRAVIŠ GNES

Tak pravi stara slovenska modrost, stera od človeka zahtevlje (kōveteli), ka je mujs gnes napraviti tisto, ka leko in nikak nej tisto njati na drugi den. Vidite, tou je za nas Slovence, steri smo tak vrlji, čistak normalno. Vsiško delo, stero se nan gnes pokaže, trbej gnes opraviti, če tou napravimo vütro, je tou že skur kak grej. Ne pravin, ka je tou nej prav, ali...

Ge san pač takši človik, steri rad greje dela in zatok se toga, ka trbej gnes napraviti in nej vütro, nemren čistak držati. Dobro, če san lačen gnes, tou se pravi zdaj, mo kaj v sebé zliučo zdaj in nej vütro. Na, pri ton se tej naše modrosti trno držin. Držin se je pri pijači tō, pa pri tiston lejpon deli tō. Če se mi gnes mujca, te mo se mujco gnes in nej vütro, gda me vola že mine. Na, ednin nigdar ne mine, pa tou lejpo delo ške bole za istino gemlejo, kak pa svojo slūžbo.

Tak, zdaj smo pa že tan, pri tiston, od koga se mi po glavej mota, pri slūžbi pa pri tiston deli, ka se nan doma nabejra. Kak bi bilou lipou doma spati, nej pa rano gori stanoti pa v slūžbo iti. Pa te si dale brodin, vej pa ške pet minutov malo zadrejmlen, vej je pa ške rano. Te pa, bole se mi nazaj drejmle, bole nej bi rad gori stano pa bole si brodin, kak bi bilou, če gnes nej bi šou delat. Pa si pa dale brodin, vej pa vütro (zranja) tou že napravin pa te tak nikše zgūbe nede. Ali te, te me pa zača pomali ica polejvati. Vse fele mi po glavej lejče: Ka pa, če de nevola? Ka pa, če zavole mene nede mogli napraviti vse tak kak trbej? Ka pa, če de nebeška sila? Ka pa, če... In te tak skoučin iz postele in ka mi ostane drugoga, kak pa, ka iden delat. In te tan pač delan kak vsikši den. Po slūžbi se te tak človik domou prvliče, eden bole, drugi menje zmantrani. Ge po obedi tak malo vsigdar noge vtegnen in počivlen vōro ali dvej. E, zdaj smo pa tū. Tou, ka nemren napraviti v slūžbi, ka bi šou v slūžbo vütro, doma leko napravin. Leko tak ta ležin in si pravin: "Vej pa gračenek počaka na vütro, ka bi ga pa gnes okapo."

Dale si leko pravin: "Zakoj bi glij gnes auto prau, vej pa nede vodē sfalilo. Vej pa do vütro leko počaka tisto tō, ka san včera nej napravo."

In tak, vidite, ges njan na drugi den tou, ka se mi ne lūbi napraviti gnes. Doma nega mantranja pa lejtanja za pejnazami, nega šefov. Na ja, tou glij nej istina. Tū pa tan se eden šef vsigdar najde. Vej pa že znate, sto je tou, moja tašča Regina, trno čedna ženska. Vsaki telko časa zna do me pritī pa mi pravi: "Na, Miki, vej pa zdaj bi se pa že trno šikalo, ka bi drva vkūp zaseko, pomali de zima."

Ka mi te drugo ostane, kak pa ka iden drva sekat. Vej pa ne moren njoj prajti, ka je meni ške nej mrzlo.

MIKI

Spremljajte televizijsko oddajo SLOVENSKI UTRINKI vsako drugo sredo ob 14.10 na 1. programu madžarske televizije. Ponovitev oddaje bo v soboto 30. novembra 1996 ob 8.45 na 2. programu.

OD SLOVENIJE...

Po direndaju okrog volitev se politično dogajanje v Sloveniji še vedno ni umirilo. Na vrsti je namreč dogovarjanje strank o možni vladni koaliciji. Kombinacij je kar nekaj, tako da je težko napovedati, kakšna bo nova slovenska vlada.

98 svečak za Leona Štuklja

Leon Štukelj, najstarejši še živeči olimpijski zmagovalec, je praznoval 98. rojstni dan. V voščilu slavljencu sta slovenski predsednik Milan Kučan in predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch označila Štuklja kot bleščeč vzor vsem svetovnim športnikom. Štukelj je letos na Ol v Atlanti s svojo čilostjo navdušil deset tisoče gledalcev na olimpijskem stadionu, vključno s predsednikom ZDA Billom Clintonom in stotine milijonov gledalcev pred TV zasloni.

Prometni ministri na Brdu

Prometni ministri Slovenije, Italije in Madžarske, Igor Umek, Claudio Burlando in Károly Lotz, so se srečali na Brdu pri Kranju in dosegli pomemben korak naprej pri nadaljnjem razvoju železniškega in cestnega koridorja številka pet. Ta povezuje Španijo, Francijo, Italijo, Slovenijo, Madžarsko in Ukrajino. Dosegli so soglasje glede tehničnih rešitev v zvezi s koridorjem, ki predvideva tudi krak proti Bratislavi in povezavo z Zagrebom.

S sekiro nad učiteljico

V Sloveniji je iz dneva v dan več nasilja in kriminalnih dejanj. Pred kratkim se je v Mariboru zgodil dogodek, kakršnega slovenska kriminalistična praksa skoraj ne pomni. Učencem 8. razreda je med tretjo šolsko uro učiteljica slovenskega jezika pomolil list papirja, na katerem je pisalo, da bo umrla. Ko se je sklonila, da bi ga prebrala, je izpod jopiča potegnil manjšo sekiro in jo z njo z vso močjo udaril po obrazu. Za učiteljico, ki se je potem opotekla po razredu, je sekiro še zalučal, a je ni zadel. Hudo ranjeno učiteljico so odpeljali v bolnišnico, učenec pa se je šele večer predal policiji.

Jajjaa?!?

Vej pa don nej?!?

Kádi in púsi! V Londoni so vödali ene velke knjige, v šteraj so dojs-pisane vse tiste mesta (gostilne, kancalaji, kulturni domi), v šteraj lidgé eške smejo smraditi s svojimi cigrejkinami, cigarami pa pipami. - *Zdrava ideja (ötlet) za nekadilce tö, ka do don znali, šteri krajov se morejo abati.*

Papa-gaj, mama-gaj. Richard (papagaj) pa Susan (mamagaj) Martin na Floridi se zato ne moreta razpitati, ka se ne moreta zglijati, čeden naj bau papagaj, šteroga sta dotegamau vküper mela. Žena je ftiča v kra-

SENZORI NE ČÜTIJO SMRTI

nila iz moža kancalaja pa ma enoga skor takšoga tñanalékla, depa mauž je napamet vzöu. Zdjaj se fiškališke tadale bötivajo. - *Telko brečanja zavolo enoga brečlavoga ftiča?*

Dole, doj! Nej čüda, ka je senator Dole zgübo volitve (választások) v Meriki. Med svojo kampanjo je prišo v varaš San Diego, gde je lüstvo etak pozdravo: Trnok sam rad, ka vas, šteri živate tü v San Francisconi, leko iz srca lepau pozdravim. - *Zbaugom!*

Profesor pa računanje. Na Romanskom so tö meli volitve. Tam je en profesor (Teodor Maghiar) 15 listov sto nutri v škatülo ličiti. Gda so ma pravili, ka vsikiš človek samo en glas má, je pravo, ka un doma velko držino má, zato je mislo več glasov dojdati. - *Profesionalno si je vözbrodu.*

Demokracija. Na Vogrskom gestejo ene no-

vine, štere se majo za celau demokratične, kaj se vidi že iz toga tö, ka se "Demokrata" zovéjo. Te cajtingi - gvüšno za dobre penaze - delajo reklamo tistim knjigam, štere je Hitler napiso (Mein Kampf). - *Mein Gott!*

Starost je žalost. Flajnski Japanci, šteri so dotegamau zato bili najbole erični (spoznani), ka so vnoči-vodnék trejbili - zadnje cajte so več nej spoj takši -, tö ne poštüjejo vsigder svoje starce tak, kak bi mogli. Večkrat se prej zgodi, ka stari pa mladi vküper živéjo v eni izi, depa mladi spodik ne vzemejo napamet, ka so jim stariške ali starci na prvom štauki mrlí. - ... *Tam gor na prvom štauki, štauki spi, pa ne morem ta do njé...*

Smrt pa tehnika. Na Japanskem je vsigder več stari lüdi, šteri sami živéjo. Zato so njini čednjacke vözbördili en

takši aparat v Tokioni, šteri začne cviliti, če se v izi niše ne giba 12 vör. Nej tak dugo je don skor en keden mrtva ležala ena 76 lejt stara ženska. Tau pa zato, ka je vöterček gibo fijanke, ka je znorilo superčedne senzore tö. - *Smrt je najkrejša superteknika?*

(O)daj krv! V Kini več milijonov lüdi s toga živé, ka svojo krv odava. (Mi, na Vogrskom smo go gnauk svejta za viršline pa glaž péra davali.) Zhang Yimou je eden najbole poznani filmski režiser v Kini. Un si je tak leko küpo svojo prvo kamero, ka je odavo svojo krv. Nej tak dugo so novinari v kliničnem centru v Pekingi srečali eno blejdo mlašé, štero so stariške prvo paut poslali krv odavat, ka nücajo penaze na mütrüjajo (umetno gnojilo). - *Krvavi krü.*

Fr. M.

ZVAUN SE JE ZNAUVIČ ZGLASO

V enoj maloj vesi se tü dosta leko godi, če se stoj briga za tau pa kaj učini za svojo rojstvo ves. V Andovci je vsevküper 67 lidi, dapa več programov, svetkov držijo, kak nisterna veška ves. Na leto večkrat dajo oprejtí mejo, listino ka se dosta trüdiyo, aj bi usakiš den bila oprejta. Vej pa leko, ka tau gnauk tü zadobijo.

Andovci nejmajo svoje cerkvi, nej cintora, vrtca, šaule. Majo pa zvaun (zvonik), samo ka je ves pau leta dön brezi zvonjenja ostala.

G. žüpan Karel Holec, kak se je leko tau zgodilo?

"Zvaun je 15. marcüša djau oslednjín. Zvonar je dolapravo, drugoga smo pa nej najšli. Šteri delat odi, ne mora, starejšo lüstvo pa že ne lada. Etak je pau leta ostala ves brezi zvonjenja. Če že tak samo zvaun mamó svojoga, te se bar za toga moramo brigati. Zatok smo ga dali

naprajti na elektriko. Tau nas je skur dvejstau djezere forintov koštalo. Državna slovenska manjšinska samouprava nam je vcuj dala šestdeset djezere. 16. novembra se je zvaun znauvič leko zglaso. Zvaun je zdaj tak notrapostavljan, ka na den trikrat zvoni, zvön toga v petek v tretjoj vöri, pa če mamó mrtvaca, v edenajstoj vöri."

Ka so prajli k toma Andovčani?

"Radi so bili, najbola starejšo lüstvo, ka pá leko čöjajo zvonjenje."

Tak vejim, ka zdaj nikiš križ pripravlate?

"Davník, tak pred dvajstími lejtí je na srejda vesi stau edan leseni križ. Vrkar na križi so mali zvonci visali, s sterimi je veter fejs rogato. Tau je ednoga sausada spoj mautilo, vzeu je tapačo pa ga je vövske. Od tistogamau smo nej meli tü križa. Lüstvo je furt spominalo, ka je tüj gdasvejta križ stau. Nej davník sam naj-

šo razpetje, tak mi je napamet prišlo, ka bi tüj križ nazaj trbelo postaviti. Števanovski gospaud Štefan Tóth mi je dau tanače, aj razpetje nesem v Sombotel, tam se nekaj spravla s tejm pa aj ga vred deja. Samo ka je že tak zardjavilo, ka več nika nej mogo naprajti z njim. Etak smo nauvo razpetje tjüpili za dvajstí djezere. Ves ma svojo gauščo, tam smo vseklj (h)rast, Röfcin Jenak v Števanovci nam ga je vöötoso, otkauvski tišlar Féri Soos pa napravi križ. Če tišlar zgotauvi, te na drugo nedelo damo postaviti križ. Števanovstí gospaud de slüžo mešo pa ga posveča. Tak brodim, ka je ves vrejdná té križ."

Zvön toga si eštja nika vözbrodu. Leko nam kaj povejš o tejm?

"Gnesden je takšna šega, ka vsakša ves ištje, če je gnauksvejta mejla svoj grb (cimer). Mi smo tü prosili v Somboteli Györgya Feiszta, aj prejk pog-

ledne andovske dokumente v arhivi (levéltár), če je ves spoj mejla. Nika nej najšo, zatok nam je on pripravo en plan (terv). Namalo je tri bregé s trejmi bauri. Špeküliro sam, kak bi se leko grb bole vezo na ves. Etak do na grbi trgé bregauvi, na srednjín de zvaun (zvonik), z dvakraja pa en-en borič. Tau de gora na zastavi, zvön toga pa na tabli na začetki vesi. Na drugo leto de kreda, te mo meli svetek zatau z mešov, gda gospaud posveča grb.

Sama se čüdivam, ka té mladi žüpan tak poštüva, ka v njeguoj vesi vörnó lüstvo živé. Gvüšna sam, ka od tej stvari baukše težko naprajti, s sterimi bi za cejlo ves leko dobro učino.

On se s svojov držinov drži v Števanovci, dapa več je v Andovci kak doma. Vsakšoga pozna, na tejm je, aj usakšoma pomaga, če leko.

K. Fodor

NEDUŽNO TRPLENJE

Če gnesden poslušamo radio ali gledamo televizijo, štemo kakše novine, buma od dosta navaulé, bojn, preganjanja, čuje-mo pa vidimo. Takšoga reda - sploj pa tisti lúdje, steri so takšo nigdar nej doživeli - si tak mislijo, ka dobro, ka se je tau nej z njimi zgodilo. Tak si tú premišlavajo, ka je tau nej tuj, tau je daleč, tau se nas ne tiče. Gestejo pa med nami tuj v Porabji takši, sterim, če kaj takšega štejo pa vidijo, se srce vkúppotegne pa bola brz bije. Njim napamet pridejo tiste strašne lejte - 1950-1956 - gda so v našom rosagi dosta lúdi preganjali.

Po našij slovenskij vasnjacaj se je tú dosti takšoga godilo. Lúdje so nedužno trpeli, eške gnes ne znajo, zakoj. Tau so bile tista lejta, gda so naše lúdi - kak smo mi tistoga reda prajli - "tavozili". Od toga bi leko nekaj edne knjige napiso. Cajt bi pa bio se že vcuj spraviti, zatok ka so tisti, stere so internirali, že nej mladi.

Gda sam se napelavala na Židovo, sam eške nej znala, ka de mojo pisanje etak vögledalo, kak te šteli. Pisati sem stejla od držine Filip, od vertinje Ane Filip, stera se je v Andovci narodila. Je članica varaškoga ženskoga pevskega zbora, šteri že 3 leta dela. Gda sva müve z Anuškov začnile od njene mladosti gučati, so go pobile skonze pa je samo telko mogla na začetki povedati: "Štiri najlepša moja lejta sam bila rob. Vkráj so mi vzeli mojo veselje, mojo mladost. Dvajset lejt sam bila stara, puno veselja pa radosti, gda se je tau z nami zgodilo."

Ana, dobro znam, na koj ti misliš, malo se ge tú spominjam na tista lejta, depa sploj po drovno sam nigdar nej mejla priliko zvedeti, kak je tam vam kaj šlau, kama so vas odpelali. Kak se je tau začnilo?

"29. majuša 1952. vnoči v pau tretjoj vöri so policaji s pükšami ružili

po dveraj, zapovedali so našoj držini, aj stanemo. Mi smo stanili, pa so nam včasín gor pršteli, ka smo mi od toga minuta mau zgrableni. Edno vöro nam dajo, ka je najbolje pot-rejbnó, aj si spakivamo, pa do nas tapelali. Vedli smo od koj je guč, zatok ka so te že iz vesi pa iz cejle slovenske krajine dosta držín taodpelali. Policaji so na pükšaj bagonete meli. Pükše so držali na nas, tak smo se pakivali. Nej smo vedli, če smo na nebi ali na zemli. Stara baba so tú z nami

bili, oni so nej gor na lišti bili, oni so samí ostali doma. Brat je sodak bio, on je tú vujšo. Mati pa oča pa ge smo mogli titi. V Varaša so nas not zvagonirali pa smo se na Tiszaszentimri - poleg Szolnoka - na ednoj pusti najšli. Eden mejec smo pod nebov bili, nej smo meli streje više sebe. Po ednom mejsaci so nas na eden pod (podstrešje) pogнали, tam je bilau 75 lúdi. Pale (etermit) so bile na zidini, na pauidi je takša vročina bila, ka smo nej mogli spati."

Delati vam nej trbelo? Ka so vam dali za gesti? Plačo sta dobili?

"Za eden keden smo leko delat šli. Tau je najlepše bilau. Gestí so nam dali, samo ka napona gnako. Zazrankoma čeran kafej pa krúj, podne graj ali krunče, večer pá kafej pa krúj. Nej smo vidli te cajt testá, nej sadja. Dobro se spominam, gda so moja mati gnauk z dela šli pa so od nikšoga pavra edno dinjo kúpili. Tau so zvedli, vnoči v tretjoj vöri smo vsi mogli na dvor titi, na red

stati pa so pükše držali na nas. Pisma smo nej smeli pisati. Če se je stoj pokúso pa so gor prišli, so ga do krvavoga zbili, vse-edno, če je ženska ali moški bio.

Za dobro paudrugo leto smo prišli na drugi gazdaság (posestvo). Tistoga reda je grato predsednik vlade Nagy Imre. Te se je začnilo malo baukše go-diti. Eden za drugim so prišle komisije, stere so nistarne držine vödebrale pa so je več nej držali za zgrablene. Liki domau so je pa itak nej

pústili. 30 kilometrov vkraj od doma so si te lidje leko iskali nauvi daum. Mi smo tú domau bili púščeni pa smo si v Železnoj županiji v vesi Bögöt najšli edno ižo pri ednoj staroj materi. Oča so mi med tejm tak nanikoj prišli, ka so 1955. leta tuj mrlí. 3 lejta smo mogli tam biti, delali smo na marofi. Gda smo robi bili, smo plačo nej dobili, liki na marofi smo že slúžili, depa tau je samo za živeti dojšlo."

Gda sta leko nazaj v Andovce prišli na svoj daum?

"1956. leto je prneslo nam tau, ka smo slobaudno leko prišli domau. Domau na prazno. Doma je vse zanjano, zapúščeno bilau, tak rami kak zemla. Tak je pa prišlo, ka sem se za edno leto oženila, pa sam išla v Šakalauve."

Zdaj si na Židova. Lejpi ram maš, ranč tak, kak tvoja (h)čerka, stera je na tvojo funtuša, šteroga si od tatice erbala, tú zozi-dala nauvi ram. Kakša so bile svobaudna lejta?

"Če človek telko pretrpi, tau pozabiti ne more, liki mauč pa dobi od toga. Nej so léka lejta bile. Strašno dosta smo delali pa šparali. Dom smo steli meti, pa se nam tau, Bau-gi vala, pršikalo. Z možaum sva za vsakšo delo prijela, ka se je dalo. Nej se je štelo, če je nedela ali sobota, če je petek ali svetek. Delati je trbelo pa red meti. Gda je že deklíčina malo zrasla, sam 1972. leta delat úšla, 15 lejt sam v Varaša delala. Od tistec sam úšla v penzijo. Zdaj z možaum živeva tuj, eške delava malo zemlau, drživa živino pa mava mer."

Pred 3 lejtami si not stanila v pevski zbor, gde "varaške ženske" slovenski spejvate. Ovak ste pa z različni vasnic, z G. Senika, iz Slovenske vesi, ti pa iz Andovec.

"Tomi sam sploj rada. Naša držina je že takša. Moj brat je tú na harmoniko špilo, zdaj se pa vnuki spravljajo z glasbov. Gda popejvam, mi napamet pride mladost, Andovci. Kak je veselo pa lejpo bilau. Če so der malo štrunckali, mi smo že tam bili, če je trbelo doma lažati, te tú. Tistoga reda dosta mladine bilau v Andovci. Veseli smo bili pa smo radi ojdlí nasmaj. Tau nam je nika nej bilau, če je trbelo od Andovec v Števanovce ali pa na Verico pejški titi. Šli smo pa smo se veselili. Ranč je tak nej bila tistoga reda baja, če smo mali mlajši v velkom snegej pejški ojdlí v Števanovce v šaulo."

Kak gledaš na 4 lejta, gda si nedužno trpela?

"Na gnes sam se že zmírila. Človek dosta vöpres-todji. Na nikoga sam nej čemema, rada bi vözbrisa-ta té lejta iz svojga življenja. Tau pa žau, né-de. Moje skunze ti sve-dočijo tau. Samo se tau vúpam, ka mojoj (h)čeri pa držini takšo nigdar nede več trbelo doživeti. Pa nikomi nej."

I. Barber

DO MADŽARSKÉ

Praznik rokometu v Monoštru

Rokometni klub v Monoštru je pred kratkim praznoval 50. obletnico svojega obstoja. S tem športom se v kraju ob Rabi l. 1946 začele ženske, njihova ekipa je nekaj let igrala v prvi ligi državnega prvenstva. Ženske trenutno igrajo v županjskem prvenstvu, moški pa v drugi ligi državnega prvenstva.

Na svečanosti ob 50. obletnici so predali spominske plakete še živim članicam prvotne ženske ekipe ter prijateljem rokometu, med drugim tudi RK Krog za dolgoletno sodelovanje.

20 let nemškega pevskega zbora

V nekaterih naseljih v okolici Monoštra (Rábafüzes, Rönök, Jakabháza, Dolnji Senik) živijo pripadniki nemške manjšine. Za ohranitev ljudskega izročila, najbolj ljudskih pesmi, so pred 20. leti v Rábafüzesu ustanovili pevsko skupino, ki je praznovala obletniko skupaj z drugimi nemškimi pevskimi zbori Železne županije.

Etnološki slovar v Ljubljani

Pred nekaj meseci je v založbi Zveze Slovencev na Madžarskem in Muzeja Savaria v Sombotelu izšel Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem. Najnovejšo publikacijo etnologinje Marije Kozar so v Ljubljani predstavili 22. novembra. Knjiga bo del knjižnega daru, ki ga bodo dobili bralci Porabja ob božiču.

Svete pesmi

Za knjižni dar bo prispevala tudi Državna slovenska manjšinska samouprava, ki je založila pesmarico nabožnih pesmi. Knjižico je na podlagi starih porabskih pesmaric pripravil odranski župnik Lojze Kozar ml., tiskarska dela opravlja tiskarna "Solidarnost" v Murski Soboti.

Gostovanje pevskega zbora A. Pavel

- Mešani pevski zbor Avgust Pavel bo 30. novembra nastopil v Gornjih Petrovcih na dobrodelnem koncertu. Vstopnina je namenjena osnovni šoli.

- 7. in 8. decembra bo zbor gostoval v Trbovljah. Na vabilo tamkajšnjega zbora Svoboda II. bodo nastopili v Trbovljah in Podkumu.

NAŠ PRVI IZLET

16. novembra je bil pozvani Porabski klub upokojencev (nyugdijas) v Mursko Soboto k prekmurskim upokojencem. Izlet (kirándulás) so organizirali gospod Jože Vild in Zveza Slovencev na Madžarskem. Avtobus je odpeloval z Gorenjoga Senika zazranka v pau sedmij vöri. Naši člani so bili vsi točni (pontosak) po vsej porabskij vasnicaj. Avtobus se je napuno, bili

V dvanajstoj vöri smo se zbrali pri katoliški cerkvi. Oglasile so se še za naš sprejem orgle tö. Malo smo molili pa spejevali pesem Marija, nebeška kraljica. Potem smo šli na avtobus pa tadale v Radence, poglednoli smo si vrelec, pili radensko. Vodič nam je povedo zanimivosti (érdekessegek) od mineralne vode. Tau je zdravilišče (gyógyfürdő), kama se pride

v mlin tö, vsi smo kúpili ajdovo (dinsko), kukrčno pa rženo melo. Cudovit je te stari mlin, rejsan ma veliko kolau, takšo smo eške nin nej vidli. Šli smo tadala v Ljutomer, naša Irena povej "nika za smeji", eške g. Vild tü kaj vcüjda, ka se leko smejejo. Smo že na cesti, stera se zove jeruzalemska cesta, vidimo brejge, griče, ne vejmo, če bi na lejvo ali na pravo

smo vsi navdušeni (lelkesek). Naša predsednica kluba ga. Irena Barberjeva nas je lapu pozdravila, nam je povedala vse za naprej, ravno tak ga. Klara Fodor, sekretarka Zveze tö. Za njeno pomauč smo tö (h)valežni. V Mursko Soboto smo se pripelali v pol desetoj. Pri gradi je nas čakoj g. Jože Vild, predsednik Društva upokojencev v M. Soboti s svojimi člani. Pozdravili smo se pa pogovarjali. Pomali smo odšli na občino, gde je nas sprejelo (fogadott) g. župan Andrej Gerencer s toplimi prijateljskimi pozdravi. Ravno tak g. Vild, šteri mnoge izmed nas že dolgo lejti pozna. Videti bi mogli, kakšni navdušeni obrazi so bili. Vsakšji je čüto nikšo zväredno prijaznost, toploto. Nas je čakala vroča kavica pa gužina. Gospaud župan so nam dali svojoj domarjjo nauvo vino, štero je bilau fejs dobro, samo smo se nej vüпали preveč piti, ka smo šli tadala. Tau je biu samo začetek. Šli smo na plac okoli pogledat, trgovine smo si tö poglednoli.

zdravit dosti tihincov tö. Bili smo v radenski cerkvi tö, ta je nauva, moderna, poseba ima zvon. Za kratek čas smo se stavili, malo molili, spejvali drugo Marijino pesem (Lejpa si lejpa roža Marija). Od tec smo se pelali v Krog na brod (komp). Tej nisterni so se bojali titi na brod, mi bole batrivni smo pa uživali, kak je pod nami tekla bistra Müra. Eške popejvali smo tö. Tam so nam pä ponidili dosti dobraut, malo smo se okrepšali, da bi do večera vözdržali. Pa smo že znauvič sejdli na avtobusi. (Morem povedati, ka smo dobroga šoferja meli.) Gospaud Vild je nam pokazoj leppe pokrajine. Pelali smo se v Veržej k Babičevom mlini. Tü smo se edni bojali, ka de slab maust, ka nas vse ne zdrži. Prišli smo do mlina, steri je znan po Sloveniji. Vse fajte mele (moko) melejo, dobro je, da vsjgdar leko kúpüjejo lidgë. Gđa smo mi prišli, so eške eni izletniki bili tam, meli so s seboj veseloga harmonikaša, steri je eške naše stare mamice na ples pripravoj, dobro smo se čütüli z njimi vred. Šli smo

stran gledali. Lepoča hribov pa telko gorici! Žau, so bile že pobrane. Kak daleč je okau vidlo, so same gorice, lepau obdelane. Skoda, ka se hitro mrači, den je biu prekratek. Jeruzalem je bogata pokrajina, tam so same gorice, majo vsefele grozdja, s kateroga prejšajo dobro vino, stero je po cejlom svejti poznano in odlikovano.

Naša paut se je nazaj obrnola proti Murski Soboti. Naši gostitelji so nas že z večerjov čakali, pä smo jeli, pili, spejvali, plesali. Popejvali so nam soboški upokojenci pa eške monoštriske ženske. Med seboj smo se pogovarjali, dobro smo se meli. Leko povejm, da se je dobro prijateljstvo začalo, naši člani so te den pozabili na vse težave, stere je mogauče doma čakajo. Naša predsednica Irena se je v imeni porabski upokojencev zavalila soboškim prijateljom za leppe urce, stere so nam priredili. Za konec eške telko: "Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj še pridemo!" Eške prvaj pa Vas v Porabji čakamo.

Vera Gašpar

NAŠE PESMI

LÜBI MOJ SE POTOLAŽI (2)

Lübi moj se potolaži,
in mi daj moj lub nazaj,
da lübezen spet se vrne,
kako je bilo negdaj.

Kak sem reko sem že reko,
morem bežati zdaj od tec,
tebe več ne bom pogledoj,
za lübezen nej vprašo.

Spomni se na tiste čase,
da sva miva vküp bila,
v ladnoj sencij sva sedela,
zlate čase živala.

Očo, mater bom preklela,
zakaj s' me dali na te svejt,
ka so nama nej pustili,
ka sva müva štela met.

Očo, mater ne smeš kleti,
zakoj so te dali na te svejt,
vej je dosti druži fantov,
če je gli ti neščeš met.

Ka je men' za druge fante,
tebe lübi m li samo,
za té živet ino mrejtij,
meni bi bilo ljubo.

Henjajo v men' bolečine,
ki se v trnji ozdravi,
rane v srci preminejo,
vroči küš je krvavi.

Najna lübezen pa ne mine,
če se cejli svejt zrüši,
voda, morje prej ostane,
men' se srce ohladi.

(Gorenji Sinik)
zapisala: Vera Gašpar
ilustracija: - mkm-

(H)VALA ZA LEJPI DEN!

Nej je tak dugo, ka smo v naši novinaj na znanje dali, ka smo ustanovili klub slovenski penzionistov. Normalno je, če se takšoga reda eške ne godi včasim dosta vse. Poleg takše organizacije zatok eške dosta dela geste. Pri našom klubi je tau nej tak bilau. Nej zaman, ka so naš klub takšij ljudje pomagali ustanoviti kak Jože Vild, predsednik Društva penzionistov iz Murske Sobote.

Z dobro idejov, s konkretno pomočjauv so nam pomagali, da bi v Porabji tü meli društvo. Nej smo računali, ka bi se nam tak brž tak dosta lüdi pridružilo. Gnes nas je 50, depa gužna sam, ka do konca leta nas dosta več baude. Naš "mladi" klub je že na ustanovitvi daubo pozvanje v Mursko Soboto na izlet. 16. november je bio te den, gda so nas penzionisti iz Murske Sobote čakali. Kak lejpi den smo pa tam preživeli, tau je v svojom članki Vera Gašpar napisala.

Naši gostitelji so se spoj dosta trüdili za tau, da bi mi nej s "praznimi rokami" prišli domau. Naša generacija - steri smo zdaj penzionisti - ne pozna preveč Slovenijo. Meja se je samo 1968. oprla. Istina, ka smo ojdli po Sloveniji, liki najbolje zatok, ka smo kaj kúpüvali. Več videti so samo tisti naši meli možnost, steri so člani kakšne kulturne ali športne skupine.

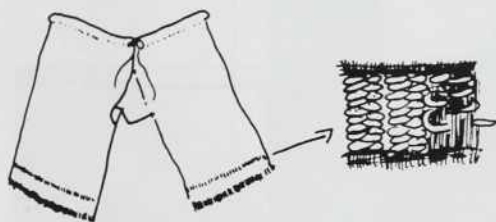
Te den so prišli najbolje takšij, steri ne poznajo Slovenije, nej dalečne kraje pa nej okolice Murske Sobote. Soboški penzionisti, njigvoj društvo pa vodstvo so nam omogaučili, da smo vidli Prekmurje, njegve lepote, imenitne zidine. Etak na gnes vsi, steri smo bili na izletij, ovak gledamo na tau pokrajino.

Dragi penzionisti iz M. Sobote! Najlepša (h)vala. Na tejm mo, da bi vam kleta leko vrnili té lejpi den. Tau, ka smo leko šli na te lejpi izlet, moremo za(h)valiti Slovenski zvezi. Zveza nam je plačala potne stroške, nam naročila avtobus. Zvezi zavalimo organiziranje tü. Steri smo bili 16. novembra na tom izletij, smo lepše začnili nauvi keden. Lepše pa bogatejše.

Irena Barber
predsednica kluba penzionistov

KAJ JE TAU?

Kak se zové

- na Gorenjon Siniki.....
- na Dolenjon Siniki.....
- v Ritkarovci.....
- na Verici.....
- v Števanovci.....
- v Andovci.....
- v Slovenskoj vesi.....
- v Sakalauvci.....
- Kak so nūcali.....

Rešitev iz številke 22/96

dimnik - služi za odvajanje dima
kémény - füstelvezető

Tak se zové: na Gorenjom Siniki: raur, na Dolenjon Siniki, v Ritkarovci, na Verici, v Števanovci, v Andovci, v Slovenskoj vesi, v Sakalauvci: urau.

Tak nūcajo: gnes se že vó na raur kadi dim iz iže. Na cimprani ižaj raura nej bilau, dim se je vó na dveni kadiu, zato so meli črne kūnje

PLUTO

Bil je še mladič, ko ga je Žike pred sedmimi leti prinesla. Je zelo živahen, družaben in se rad igra. Dobro se počuti, kadar sme skočiti v moje naročje. Še rajši ima sprehode. Večkrat me spremlja. Teka okrog mene in mi nikoli ne pobegne. Če grem od doma sama, me kasneje po sledih poišče. Neverjetno, kako dobro voha. Z mamo sta velika prijatelja. Vedno gre z njo iskat gobe. Pluto je dober čuvaj. Ko pridejo znanci, se oglasi drugače. Odganja lisico, da ne more odnesti kokoši. Z domačimi mačkami se dobro razume. Radi ga imamo.

Anamarija Balog 4.r.
OŠ. Gornji Senik

DOŽI-VETJE V GOZDU

V soboto smo šli na ekskurzijo v gozd. Na začetku poti smo opazovali smreke. Nato smo spoznavali še veliko novih drevesnih vrst. V mešanem gozdu smo našli lisičje brloge. Vsak je imel dva izhoda. Brlogi so precej globoko v zemlji. Videli smo tudi nasad iglastega gozda in veliko mravljišče, ki je visoko sto dvanajst centimetrov. Vse skupaj smo prehodili pet kilometrov. Mislim, da sem se na tej ekskurziji veliko naučil in se "nadihal" svežega zraka.

Tamaš Gašpar
OŠ G. Senik

Slovenska ljudska

KAKO JE GOSPOD GROF PODALJŠAL DAN

Gospod grof se je odpravil na polje, da bo videl, kako njegovi tlačani delajo. Garali so od zgodnjega jutra do poznega večera. Toda gospodu grofu se je zdelo to še premalo. Poklical je svoje tlačane in jim rekel: "Dan je kratek in premalo mi naredite v enem dnevu. Morali ga bomo podaljšati. Komur se bo to posrečilo, bo dobil cekin."

En sam mladenič se je priglasil, da bo izumil stroj za podaljšanje dne. Grof se je razveselil in mladenič se je spravil k delu. Vzel je kolo največjega voza, ga nasadil na vreteno, k temu je dodal

še ročaj in vratilo, stroj je bil narejen.

Grof je odkimaval z glavo in dejal: "Saj to je vendarle samo kolo z ročajem."

"Seveda, to je lep, dober stroj. Le vi ga morate vrteti, drugače se dan ne bo podaljšal. In vrteti ga morate pridno od zgodnjega jutra do poznega večera."

"Če ni drugače, je rekel grof, ga bom pa sam vrtel."

In ko so zgodaj zjutraj šli ljudje na delo, je gospod grof prijel za ročaj in vrtel kolo prav do poznega večera. Kolo je bilo veliko in vratilo je škripalo. Gospod grof je vrtel in vrtel, da mu je tekel pot po licu in po hrbtu. Križ

ga je bolel, roke so mu polnili žulji in kornaj je čakal večera. Ko je slednjič sonce zašlo, je prišel k njemu mladenič:

"Kako je, gospod grof? Ali je bil današnji dan daljši?"

"Kako bi ne bil? Dolg je bil kot cel teden. Mislim sem že, da ga nikoli ne bo konec. To je res dober stroj, toda ali ga ne bi mogel kdo drug vrteti namesto mene?"

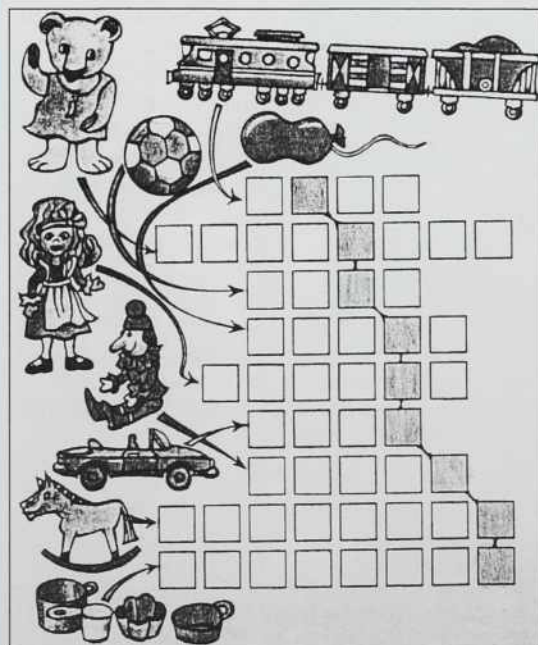
"Vrtel bi ga že lahko, vrtel, toda dan se potem ne bi podaljšal."

Grof se je zamislil in nato dejal: "Škoda. Naj kar rajši ostane dan kratek, kot je bil."

Cekin pa je le moral plačati.

IGRAČE

Poimenuj igrače, ki jih vidiš na sliki. Imena vpiši v križanko tako, kot kažejo puščice. Na sivih poljih boš prebral ime še ene, zelo znane igrače.

LJUDSKA

"VREMENSKA NAPOVED"

Prosinec: Če Vince teče, te klejt puno vina nateče.

Svečan: Zrankoma v bečki kapusta more zmrzniti, podnek ptič v strejlnici se more kaupati, te nede duga zima.

Sušec: Če 10-oga piše veter, te ešče 14 dni de pijo. Veliki traven: Maja dež zlat vala. Če se Maja rosi, te zlat prinese.

Rožnik: Če na Medardovo dež de, te ešče 40 dni de.

Kimavec: Če na Mihalovo veter piše, te je lagva zima.

Vinotok: Če je Simon lejpi, te vsikši manjak nagrblá.

Listopad: Če je Katarina zmrznjena, te so svetki blatni.

Gruden: Če je Licija bela, te je silvester blaten.

Zbrali so učenci 8. razreda
OŠ G. Senik

ZBIRALI SMO STAR PAPIR IN ŽELEZO

Naša učiteljica Iboyla nam je rekla, naj zbiramo papir in železo. V petek ob enih smo se zbrali pred šolo. Zbirali smo se po razredih. Učenci smo tekmovali med seboj. Hitro smo šli od hiše do hiše. Veseli smo bili, če smo veliko dobili. Hvala še Slovenski zvezi, ker smo od nje tudi dobili star papir. Za zbran papir bomo dobili denar. Porabili ga bomo za izlet. Z zbiranjem starega papirja čuvamo naravo.

Norbert Gyeček 4.r.
OŠ Gornji Senik

MOJA POT V ŠOLO

Mamica me zbudi vsako jutro ob šestih. Na mizi je že zajtrk. Topel kavak ali čaj, kruh z marmelado ali klobase. Tihno se oblačim in zajtrkujem, ker mali bratec Gabor še spi. Pogledam še enkrat torbo, če je vse v redu. Poslovim se in se s kolesom peljem v šolo. Mi stanujemo daleč od šole, blizu meje. Še je tema, ko se odpeljem. Če je mrzlo, imam rokavice, saj me zebe. V kakšnih desetih minutah pridem v šolo. Večkrat sem prvi v razredu. Potem pridejo moji sošolci. Anita in Cabi s kolesom, Klaudija peš, drugi pa se pripeljejo z avtobusom. Začne se pouk.

Norbert Gyeček 4.r.
OŠ G. Senik

DOLGOLETNO SODELOVANJE MED ŠOLAMA

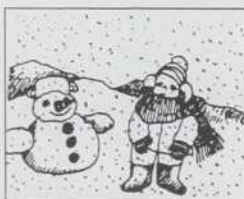

Porabske narodnostne osnovne šole že vrsto let uspešno sodelujejo z nekaterimi šolami v Sloveniji; prvotni trend povezovanja je šel v smer sodelovanja med porabskimi šolami z dvojezičnimi šolami na narodnostno mešanem območju Prekmurja, kjer živijo pripadniki madžarske narodnosti. Tako je monoštrska narodnostna osnovna šola Széchenyi István že pred mnogimi leti navezala stike z Dvojezično osnovno šolo I iz Lendave. Namen te povezave je bil predvsem izmenjava strokovnih izkušenj med pedagogi obeh šol, hospitacije monoštrskih pedagogov v Lendavi in obratno, razna športna srečanja med učitelji in učenci, skupni glasbeni nastopi in raziskovalni projekti, pa tudi prijateljska druženja in povezovanja. V

začetku vsakega novega šolskega leta vodstvi šol oblikujeta skupen program sodelovanja in vedno se poraja kakšna nova ideja, privlačna za učitelje in učence. Pred dvema letoma je bila taka nova, privlačna ideja organiziranje skupne zimske šole v naravi za učence obeh šol pod vodstvom športnih pedagogov v zimskem športno-rekreacijskem centru na Rogli v Sloveniji. Osnovni namen skupne zimske šole v naravi je skupno bivanje, različne športne, kulturne in naravoslovne dejavnosti učencev obeh šol, pa tudi spoznavanje slovenskega okolja in medsebojna komunikacija. Tako sta za nami že dve taki skupni šoli v naravi, lanska in predlanska, ki ju je izdatno finančno podprlo Ministrstvo R Slovenije za šolstvo in šport, kajti brez te pomembne pomoči take, finančno zahtevne oblike sodelovanja ne bi bilo možno realizirati. Iskrena hvala za razumevanje in pomoč slovenskemu šolskemu ministrtvu!

V tekočem šolskem letu pripravljata šoli, lendaška in monoštrska, tretjo skupno zimsko šolo v naravi; obljubljata še bogatejši skupen program, šola pa se bo odvijala v mesecu marcu na Rogli; brez velikodušne pomoči slovenskega šolskega ministrtva tudi tokrat ne bo šlo, po zagotovitvi pa ta pomoč ponovno bo. Upajmo, da bo vključitve veliko učencev iz slovenskih jezikovnih skupin, za športne pedagoge, neveščice slovenskega jezika, pa lahko organiziramo mini tečaj prilžnostne slovenske komunikacije, da ne bo nepotrebnih zadreg. In vse lepo in dobro vam želim na Rogli, v slovenskem smučarskem paradižu!

VALERIJA

NIKA ZA SMEJ

Ge sam nej bio

Naš mali Hugo etognauk domau s šaule pride pa tak cmučče, ka je tau nej za poslušanja. Oča ga pita: "Ka pa tak cmuččeš pa kavuliš? Svejt se je vkup obrno ali šaula?" Mali Hugo pa pravi, ka je tau tak bilau, ka je školnik pito mlajše, sto je napiso Romea pa Julijo. Te je pa pravo, ka je on nej bio. Te je pa tak zavjije daubo, ka se ma je edno voro vrtilo. No, drugi den oča not dé k školniki, pa ma etak pravi: "Gospaud školnik, rad bi vedo, zakoj ste zbili mojga Hugona." Školnik pa: "Tau je tak bilau, ka sam ge pito deco, sto je napiso Romea pa Julijo. Vaš sin pa rej ka bi odgovor dau, liki eške je nesramen bio, pa mi je tak pravo, ka on nej bio." Oča pa: Dragi gospaud školnik, glejte, moj mali Hugo dosta hibe ma, depa tau ste leko gvušni, ka ne laže. Če je pravo, ka je toga Romea pa Julijo nej on napiso, te je tau tak. Te nej on piso. Če pa itak bi on bio, ma pa malo tapoglednite, vej je pa eštje dejte."

Tau je rejsan istina?

Etognauk v ednoj vesi župan naprej gemle maloga župana

pa ma etak guči: "Laci, Laci. Takšo morem čüti v vesi, ka se ne šika tebi delati. Vej pa drugim lüdam mi zatok moramo nikšo peldo dati, nej se tak držati kak ti." Laci pa: "Gospaud žüpan! Ka ste pa lagvoga čüli od mene?" Žüpan pa: "Ka, ka. Tau sam čüjo, ka prej se vüva z ženauv napona ribata pa koleta. Ti prej njau z botom mlatiš, ona pa prej tebe z valekom. Šika se tau? Istina je tau?" Naš Laci pa: "Gospaud žüpan, tau je zatok nej cejlak tak. Včasín ona má bot, ge pa valek."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija
Po menjuj Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od katerih se plačuje
davek od prometa proizvodov po
13 točki tarife 3 zakona o
prometnem davku (Ur. list RS,
št. 4/92)
ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno
pomočjo javnega sklada za
narodne in etnične manjšine.
e-mail mukics@ind.eunet.hu